

Ścieżka edukacyjno-turystyczna

Fauna Polski

ZOOLUBIN.PL

Ścieżka edukacyjno-turystyczna „Fauna Polski”

- szlak zwierząt wiejskich
- szlak pomników przyrody
- szlak ptaków
- szlak zwierząt wymarłych

- wejście
- ścieżki/drogi
- schody

- pomniki przyrody
- wejście na plac zabaw
- woliery/budynki
- staw
- plac zabaw
- WC** toaleta
- biotop o charakterze łągowym
- F** fontanna

- 1** pawie
- 2** strefa dziecka
- 3** żurawie
- 4** strefa rekreacji – szachy
- 5** budynek edukacyjny/kawiarnia
- 6** żurawie mandżurskie
- 7** żurawie białoszyje
- 8** strefa rekreacji – boisko
- 9** wybieg dla zwierząt
- 10** owce i kozy
- 11** osły i kuce
- 12** kury, króliki
- 13** bociany
- 14** ptaki drapieżne
- 15** ptaki polne
- 16** strefa odpoczynku

- 17** mastodonzaur
- 18** karnotaur
- 19** dimetrodon
- 20** kentrozaur
- 21** tyranozaur
- 22** wulkanodon
- 23** spinozaur
- 24** iguanodon
- 25** triceratops
- 26** parazaurolof
- 27** iguanodon
- 28** mamenchizaur
- 29** diplodok
- 30** brachiozaur
- 31** bażanty, sowy
- 32** bażanty
- 33** głuszce
- 34** bażanty
- 35** sowy
- 36** papugi
- 37** epoka lodowcowa
- 38** cearadaktyl
- 39** deinonych
- 40** mikroraptor
- 41** kecalcoatl
- 42** żubry

- 1** buk pospolity
- 2** buk pospolity
- 3** robinia akacjowa
- 4** klon pospolity
- 5** grab pospolity
- 6** dąb szypułkowy
- 7** lipa szerokolistna
- 8** lipa szerokolistna

- 9** wierzb krucha
- 10** olsza czarna
- 11** olsza czarna (wielopniowa)
- 12** olsza czarna
- 13** lipa szerokolistna
- 14** topola czarna
- 15** platan klonolistny

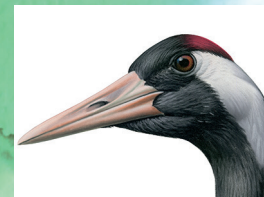
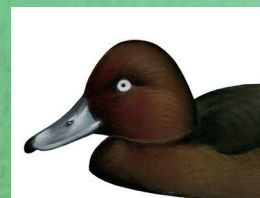
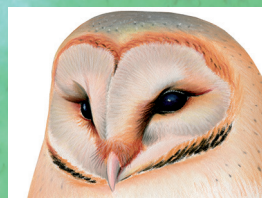
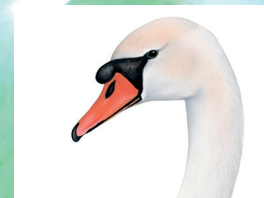
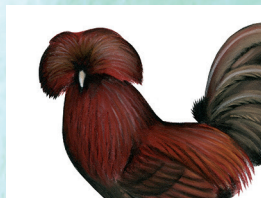

Ścieżka edukacyjno-turystyczna „Fauna Polski” to rozszerzenie oferty edukacyjno-turystycznej lubińskiego ogrodu zoologicznego. Wyróżnia 30 gatunków występujących w Polsce – przedstawicieli dzikiej fauny polskiej oraz rasy rodzime zwierząt gospodarskich.

Gatunki eksponowane w ramach ścieżki to: bażant (gatunek introdukowany), bielik, bocian biały, bocian czarny, gęgawa, gęś kielecka, gil, głuszc, kaczka pomniejszona, kobuz, koza karpacka, koza sandomierska, kraska, krowa białogrzbieta, królik popielniański, kruk, kura czubotka polska brodata miniaturowa, kura zielononóżka kuropatwiana, kuropatwa, łabędź niemy, owca olkuska, owca wrzosówka, płomykówka, podgorzałka, pójdzka, puchacz, puszczyk mszarny, puszczyk uralski, żubr europejski, żuraw.

Długość ścieżki wynosi 1800 m.

W ramach Ścieżki edukacyjno-turystycznej „Fauna Polski” prezentowanych jest 10 ras rodzimych zwierząt gospodarskich (gęś kielecka, kaczka pomniejszona, koza karpacka, koza sandomierska, krowa białogrzbieta, królik popielniarski, kura czubotka polska brodata miniaturowa, kura zielononóżka kuropatwiana, owca olkuska, owca wrzosówka). Rasy rodzime wypierane są z hodowli przez rasy bardziej wydajne, dlatego szczególnie ważne dla ochrony zasobów genetycznych i bioróżnorodności jest prowadzenie hodowli zachowawczej. Ogród zoologiczny w Lubinie jako jedyny prezentuje tak bogatą kolekcję ras polskich zwierząt gospodarskich.

Pozostałe gatunki wyróżnione w ramach Ścieżki „Fauna Polski” to przedstawiciele dzikiej fauny, większość objęta jest ścisłą ochroną gatunkową (poza krukiem objętym ochroną częściową oraz gatunkami łownymi: bażant, gęgawa, kuropatwa).

Bażant

łac. *Phasianus colchicus*

Pokarm: zimą i po zbiorze zbóż głównie pokarm roślinny, latem: owoce leśne i nasiona, korzenie, nasiona chwastów i zbóż oraz duże ilości owadów; czasem nawet małe żaby, jaszczurki, gryzonie, małe ryby i padlina

Występowanie: gatunek introdukowany w Europie, Ameryce Północnej, Tasmanii i Nowej Zelandii; dzikie populacje żyją na wschód od Morza Czarnego oraz na Kaukazie i dalej na wschód, aż do Chin

Długość ciała: samce 70-90 cm, samice 50-60 cm

Rozpiętość skrzydeł: 68-85 cm

Masa ciała: samce 0,75-1,9 kg, samice 0,6-1,4 kg

Bażant nigdy w sposób naturalny nie dotarł do Polski. Obecność tego gatunku w naszym środowisku jest spowodowana wypuszczaniem ptaków hodowlanych do natury przez koła łowieckie. Naturalnie występuje na terenach Gruzji, a podgatunki na rozległym obszarze Azji.

Bażanty zwykle możemy spotkać na polach i łąkach. Ptaki te zyskały sobie również dużą przychylność wśród rolników, ponieważ jako jeden z nielicznych gatunków zjadają stonkę ziemniaczaną.

Bażanty częściowo zaadaptowały się do naszych warunków, ale gdyby nie systematyczne wpuszczanie ich do środowiska prawdopodobnie nie utrzymałaby się ich populacja.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Bielik

łac. Haliaeetus albicilla

Pokarm: żywi się głównie dużymi rybami (leszczami, karpami, szczupakami i plotkami), ale także ptakami wodnymi (zwłaszcza łuskami, kaczkami i perkozami), jak również zającami, królikami oraz padliną; obserwowano także bieliki atakujące drób domowy

Występowanie: zasiedlają północno-wschodnie regiony Europy oraz wybrzeża morskie, pojezierza i doliny dużych rzek, wschodnie wybrzeże Grenlandii, wschodnią Azję oraz tereny znajdujące się na północ od Himalajów; w Polsce spotykany jest na całym niżu, ale głównie na północy i zachodzie kraju

Długość ciała: 75-90 cm

Rozpiętość skrzydeł: 200-250 cm

Masa ciała: samce 3,1-5,4 kg, samice 4,1-6,9 kg

Bielik jest największym ptakiem drapieżnym gniazdującym w Polsce. W Europie potężniejsze są tylko sępy i orłosępy. Gatunek ten był powszechnie występującym w naszym kraju, ale od XIX w. jego liczebność zmniejszała się z powodu prześladowania przez ludzi.

W latach 70. XX w. nastąpił gwałtowny spadek liczebności – populacja liczyła tylko 40 par. Tym razem prawdopodobną przyczyną było używanie na polach środka owadobójczego zwanego DDT. Na szczęście środek ten został wycofany, bieliki objęto ochroną i już od lat 80. XX w. ich liczebność systematycznie wzrasta.

Bieliki mylnie nazywane są orłami, choć oba gatunki należą do rodziny jastrzębiowatych.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Bocian biały

łac. *Ciconia ciconia*

Pokarm: poluje na norniki, myszy, krety, węże i jaszczurki, rzadziej na ryby i pisklęta innych ptaków; dużą część diety stanowią także owoady, zwłaszcza pasikoniki, szarańcze i chrząszcze; wbrew powszechnej opinii na żaby poluje rzadko

Występowanie: gniazduje w Europie, zachodniej Azji i południowej Afryce; zimuje w środkowej i południowej Afryce

Długość ciała: 95-100 cm

Rozpiętość skrzydeł: 170-220 cm

Masa ciała: 2,5-4,4 kg

W Polsce gnieździ się prawie 45 tys. par bociana białego, natomiast światowa populacja liczy ok. 200 tys., co jednoznacznie wskazuje jak dobre warunki dla bociana są na terenie naszego kraju. Bociany lecące z Afryki do Polski, mają do pokonania 8 000 km i zajmuje im to od 2 do 3 miesięcy. Młode ptaki po przylocie do Afryki pozostają tam do 4 roku życia.

Przeloty bocianów na zimowiska odbywają się dwiema trasami. Populacja z Europy Zachodniej do Afryki przelatuje przez Cieśninę Gibraltarską, natomiast ptaki z Polski i terenów wysuniętych na wschód i południe lecą przez Bosfor. Przyłot bocianów do Polski symbolizuje budzenie się przyrody do życia.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Bończak (także str. prawa), A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilion, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Bocian czarny

łac. *Ciconia nigra*

Pokarm: najchętniej wytławia zdobycz z wody lub błota, głównie ryby i żaby, ale również owady wodne, pijawki, gady i gryzonie

Występowanie: Półwysep Iberyjski, środkowa i wschodnia Europa, Azja Mniejsza i Bliski Wschód, Azja Południowa i Wschodnia od Sachalinu po Półwysep Koreański; niewielkie populacje żyją w Republice Malawi i RPA, a także w Hiszpanii; zimę spędzają we wschodniej lub południowej Afryce, a populacje azjatyckie w Pakistanie, Indiach i wschodnich Chinach

Długość ciała: 90-105 cm

Rozpiętość skrzydeł: 175-200 cm

Masa ciała: ok. 3 kg

To ptak bardzo płochliwy i skryty, który przez wieki był prześladowany przez ludzi. Wierzano, że zwiastuje nieszczęście. Bociany czarne najchętniej gniazdują w miejscach odludnych, zwykle są to stare lasy przeplatane mokradłami i rzekami.

Gatunek ten dużo częściej poluje na żaby i ryby, niż bocian biały, który żabami odżywia się sporadycznie i najczęściej na przedwiośniu, zaraz po przylocie z Afryki, kiedy nie ma innego pokarmu. Bocian czarny do Polski przylatuje w kwietniu, a odlatuje 2 tygodnie później od bociana białego, zazwyczaj pod koniec sierpnia.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Gęgawa

łac. *Anser anser*

Pokarm: wyłącznie roślinny, delikatne liście i pędy, szczególnie traw; chętnie zjadają nasiona, kłocza oraz soczyste korzenie różnych gatunków roślin dzikich i uprawnych

Występowanie: zamieszkują Euroazję, zimują w basenie Morza Śródziemnego oraz w południowej i środkowej Azji; ptaki z Wysp Brytyjskich nie migrują

Długość ciała: 75-90 cm

Rozpiętość skrzydeł: 150-180 cm

Masa ciała: 2,5-4,1 kg

Gęgawa jest jedynym gatunkiem gęsi gniazdującym w Polsce. Ptaki obu płci ubarwione są jednakowo. Ciekawostką jest fakt, że gęgawa jest przodkiem gęsi domowej. Jeszcze przed II wojną światową w Polsce ludzie na wsiach podbierali gęgawom jajka do jedzenia lub podkładali pod gęsi już udomowione. Po zakończeniu wojny, kiedy panował głód, gęgawy przetrwały tylko w miejscach niedostępnych dla ludzi.

Gęgawy są bardzo rodzinnymi ptakami, łączą się w pary na całe życie. Podczas przelotów na zimowiska łączą się w bardzo duże stada, utrzymując kontakt ze swoim rodzeństwem i dziećmi z poprzednich sezonów lęgowych.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Gęś kielecka

łac. *Anser domesticus*

Pokarm: zielonka (szpinak, pokrzywa, lucerna, sałata), ziarna zbóż, marchew

Występowanie: Polska

Długość ciała: 81-96 cm

Rozpiętość skrzydeł: 165-183 cm

Masa ciała: samce 4-4,25 kg, samice 3,4-3,6 kg

Gęś domowa rasy kieleckiej to rodzima rasa gęsi charakteryzująca się białym upierzeniem, a łapy i dziób są pomarańczowo-czerwone. Jest bardzo odporna na niekorzystne warunki środowiska. Wykazuje niskie otluszczenie ciała oraz dobre umięśnienie.

Dobrze radzi sobie pod względem reprodukcyjnym. Samice są lżejsze od samców i ważą ok. 3,5 kg. Masa ciała gąsiorów dochodzi nawet do ponad 4 kg. Gęś kielecka słynie ze smacznego mięsa.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Bończak, A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Gil

łac. *Pyrrhula pyrrhula*

Pokarm: nasiona drzew i krzewów leśnych, np. dzikiej róży; chętnie wydłubuje pestki z owoców jarzębiny; wiosną odżywia się pączkami drzew, młodymi pędami, chętnie zjada nasiona (skrzydlaki) klonu; w odróżnieniu od drozdów i pokrzewek nie interesuje się mięsistą częścią owoców, ale ukrytymi w nich nasionami

Występowanie: północna Europa i Azja, aż po Kamczatkę i Japonię; poza tym spotkać go można w północnej Turcji i Iranie

Długość ciała: ok. 17 cm

Rozpiętość skrzydeł: ok. 27 cm

Masa ciała: ok. 0,025 kg

Gile najłatwiej obserwować w okresie jesienno-zimowym, wówczas możemy je spotkać bliżej człowieka: w parkach, ogrodach i blisko karmników. Jak już z drzew spadną liście, ognistoczerwone samce widać z daleka. Zupełnie inaczej zachowują się w okresie lęgowym – zaszywiają się głęboko w lesie, unikając ludzi. Są wtedy bardzo skryte i ciche.

Gatunek ten wyprowadza nawet dwa lęgi w ciągu roku. Samica składa 4-5 jaj, które przez ok. 2 tygodnie sama wysiaduje, w tym czasie karmiona jest przez samca. W populacji tego gatunku przeważają samce, jest ich dwa razy więcej. Przyczyny tego zjawiska nie są jednak poznane. Gile na wolności dożywają do 15 lat, natomiast w niewoli – 19 lat.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilion, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Głuszczyk

łac. *Tetrao urogallus*

Pokarm: pędy roślin, mrówki i ich larwy, drobne owady, pajęczaki i inne bezkręgowce, małe jaszczurki i gryzonie, owoce runa leśnego; zimą igły sosen, jodeł lub świerków

Występowanie: od Pirenejów i Gór Dynarskich, po północno-zachodnią Mongolię (rejon Bajkału); w Polsce nieliczne populacje występują jeszcze w Puszczy Augustowskiej, Karpatach Zachodnich, Karkonoszach i Lasach Janowskich

Długość ciała: samiec 80-115 cm, samica 54-63 cm

Rozpiętość skrzydeł: samiec 120-145 cm, samica 96-104 cm

Masa ciała: samiec 3,9-6,5 kg, samica 1,7-2,5 kg

W Polsce ten majestatyczny gatunek niestety w szybkim tempie zanika. Nieliczne populacje występują jeszcze w Puszczy Augustowskiej, Puszczy Solskiej, Karpatach Zachodnich, Borach Dolnośląskich i Lasach Janowskich. Łącznie populacja głuszca w naszym kraju liczy ok. 630 sztuk.

Od wielu lat prowadzony jest program restytucji głuszca w Polsce, ale trzeba pamiętać, że samo wsiedlanie ptaków niewiele pomoże. Do bardzo ważnych działań należy poprawa i dostosowanie siedlisk (m.in. modyfikacja prowadzenia gospodarki leśnej), zmniejszenie populacji drapieżników oraz edukacja.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Kaczka pomniejszona

łac. *Anas platyrhynchos f. domestica*

Pokarm: marchew, buraki, ziarna zbóż, zielonka

Występowanie: Polska

Długość ciała: 51-67 cm

Rozpiętość skrzydeł: do 101 cm

Masa ciała: samiec 1,6-1,75 kg, samica ok. 1,45 kg

Kaczka domowa rasy pomniejszonej to polska rasa kaczek wyhodowanych w latach 70. XX w. Początki tworzenia nowej rasy ograniczały się do krzyżowania dzikich kaczek krzyżówek, a następnie otrzymaną populację namnażano z kaczką rasy pekin o niższej masie ciała. W efekcie otrzymano kaczki o białym upierzeniu z łapami pomarańczowymi, dziób zaś może przyjmować barwę różową lub pomarańczową.

Rasa ta należy do mniejszych pod względem rozmiarów, z dobrze zaznaczonymi cechami mięsnymi.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Łużyński, A. Bończak, rysunki: Mergus D. Kilion, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Kobuz

łac. *Falco subbuteo*

Pokarm: głównie drobne ptaki oraz większe owady (ważki, chrząszcze, szarańcze, termity); niekiedy poluje na niewielkie nietoperze

Występowanie: Europa (poza północną częścią i terenami góorskimi); na wschód docierają aż do Chin i nad Pacyfik; zimują głównie w Afryce środkowej i południowej; populacja azjatycka zimę spędza w południowych Chinach, północnej Birmie, Laosie i Wietnamie

Długość ciała: 30-40 cm

Rozpiętość skrzydeł: 75-85 cm

Masa ciała: 0,19-0,25 kg

Kobuz jest ptakiem z rodziny sokołowatych. Poluje na ptaki w locie, jest bardzo szybki i zwinny, to jeden z najsprawniej latających ptaków, dlatego jest w stanie upolować jerzyka. Oprócz niego potrafi to zrobić jeszcze samiec sokoła wędrownego.

Kobuzy do Polski przylatują od połowy kwietnia, a odlatują od sierpnia do października, podążając za drobnymi ptakami wędrownymi, na które polują. Niestety wraz ze spadkiem liczebności drobnych ptaków w Europie, wyraźnie zmniejsza się również populacja kobuza.

Liczebność tego gatunku w kraju szacuje się na 1 500-2 000 par.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Koza karpacka

łac. *Capra hircus*

Pokarm: zielonka, siano, marchew, owies

Występowanie: Polska

Długość ciąży: ok. 150 dni

Wysokość w kłębie: samiec 55-60 cm, samica 45-55 cm

Masa ciała: samiec 45-50 kg, samica 40-45 kg

Koza domowa rasy karpackiej to koza wyhodowana w południowo-wschodniej Europie, jako źródło mięsa i mleka. Uznawana jest za rodzimą rasę kóz. Charakteryzuje się białym umaszczeniem i rogami skrzyętymi zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Wykazuje dużą odporność na warunki środowiskowe i nie jest wymagająca żywieniowo.

Młode kozy tej rasy osiągają dojrzałość płciową w pierwszym roku życia. Jeśli ich masa ciała jest odpowiednio wysoka, mogą już wtedy posiadać potomstwo. Podczas okresu karmienia koza daje nawet 500 kg mleka.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Bończak, A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilion, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Koza sandomierska

łac. Capra hircus

Pokarm: zielonka, siano, marchew, owies

Występowanie: Polska

Długość ciąży: ok. 150 dni

Wysokość w kłębie: samiec 70-75 cm, samica 64-68 cm

Masa ciała: samiec ok. 65 kg, samica ok. 60 kg

Koza domowa rasy sandomierskiej to rodzima rasa kozy wywodząca się z Niziny Nadwiślańskiej w rejonie ujścia rzeki San do Wisły, w pobliżu Sandomierza. Z czasem straciła na popularności względem ras wyższej produktywności. Była bliska wymarciu, na szczęście została objęta programem ochronnym. Występuje w umaszczeniu dwu- lub trójbarwnym.

Koza sandomierska jest mało wybredna pokarmowo, odporna na choroby oraz wysokoplenna. Walory smakowe mleka od kozy sandomierskiej nie przypominają charakterystycznego smaku mleka koziego. Podczas laktacji (250-270 dni) samica może dawać średnio 462-523 kg mleka, czyli ok. 1,8 kg dziennie.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilion, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Krasza

łac. *Coracias garrulus*

Pokarm: chrząszcze, świerszcze, szarańczaki, żuki gnojowe, dżdżownice, żaby, jaszczurki, małe węże i młode ptaki

Występowanie: środkowa, wschodnia i południowa Europa oraz północno-zachodni pas wybrzeża Afryki; zimuje głównie w Afryce na południe od równika; w Polsce występuje we wschodniej części kraju, głównie na Podlasiu, Roztoczu, Kielecczyźnie, Równinie Kurpiowskiej i Mazurskiej

Długość ciała: 31-35 cm

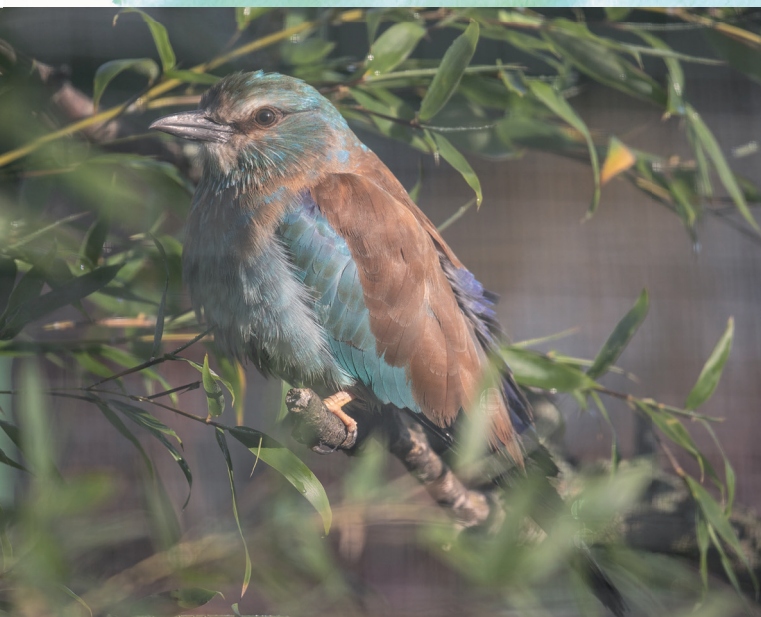
Rozpiętość skrzydeł: 62-72 cm

Masa ciała: 0,12-0,15 kg

W Polsce krasze są już na granicy wymarcia, ostatnie pary gnieźdzą się na Równinie Kurpiowskiej. Przylatują w kwietniu lub maju, a odlatują od sierpnia do września.

Około 20-30 lat temu krasza zasiedlała znaczny obszar naszego kraju, dziś całkowicie zniknęła z części zachodniej, a z roku na rok wzrasta ryzyko całkowitego wymarcia na terenie Polski. Przyczyn dopatruje się w zmianie krajobrazu rolniczego, likwidacji zadrzewień śródpolnych, wycinaniu starych dziuplastych drzew oraz stosowaniu na dużą skalę środków ochrony roślin, które w znacznej części zabijają duże owady, jakimi krasza najchętniej się żywi.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łabuzińska, A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Krowa białogrzbieta

łac. *Bos taurus taurus*

Pokarm: trawa, łądygi, zielone części roślin, siano

Występowanie: Polska

Długość ciąży: ok. 280 dni

Wysokość w kłębie: 125-140 cm

Masa ciała: 600-800 kg

Bydło domowe rasy białogrzbietaj charakteryzuje się proporcjonalną budową ciała o dobrym umięśnieniu. Wysokość w kłębie dochodzi do 130 cm u krowy i 140 cm u byka.

Nazwa rasy pochodzi od specyficznego, niejednolitego umaszczenia z białą pręgą wzdłuż grzbietu, rozszerzającą się ku tyłowi ciała. U rasy białogrzbietaj głowa również musi być dwubarwna, z jasnym czołem i ciemną śluzawicą (częścią górnej wargi).

Krowa tej rasy podczas całej laktacji daje ok. 4 000 kg mleka o 3,8-4% zawartości tłuszczu.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Łabuzińska, rysunki: Mergus D. Kilion, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Królik popielniański

łac. Oryctolagus cuniculus f. domesticus

Pokarm: siano, zielonka, gałązki drzew owocowych, warzywa, owoce, nasiona

Występowanie: Polska

Długość ciąży: 28-32 dni

Długość życia: 6-8 lat

Masa ciała: 3,5-5 kg

Rodzima rasa królika domowego, nad którą pracowano w Zakładzie Doświadczalnym Polskiej Akademii Nauk w Popielnie. To właśnie stąd wywodzi się nazwa tej rasy królików.

Okrywa włosowa tych królików jest biała, co osiągnięto dzięki krzyżowaniu osobników albinotycznych (pozbawionych barwnika) i surowym warunkom chowu. Wzorzec oceny rasy został zatwierdzony w 1989 r.

Króliki popielniańskie uznaje się za rasę o licznych miotach (7-8 młodych).

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Bończak, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Kruk

łac. *Corvus corax*

Pokarm: kruki są wszystkożerne; zjadają owady, dżdżownice, płazy, gady, małe ssaki, pisklęta, jaja ptasie oraz różne odpady spożywcze; dla uzupełnienia diety zjadają nasiona, żołądź i owoce; jeśli decydują się na polowanie to wybierają osobniki osłabione, chore; jesienią i zimą żywią się głównie padliną

Występowanie: półkula północna, znaczna część Euroazji, Ameryka Północna i Środkowa, północna Afryka

Długość ciała: 55-65 cm

Rozpiętość skrzydeł: 115-130 cm

Masa ciała: 0,8-1,63 kg

Kruki są jednymi z najbardziej inteligentnych ptaków. Potrafią używać narzędzi takich jak patyczki, druciki – często do wyciągania pokarmu z trudno dostępnych miejsc. Są również w stanie naśladować mowę ludzką. W Polsce kruki do końca XIX w. były prawie całkowicie wytępione, strzelano do nich jeszcze w latach 70. ubiegłego wieku. Od tego czasu liczba kruków systematycznie rośnie, a tam gdzie mają regularny dostęp do jedzenia (np. wysypiska śmieci) jest ich na tyle dużo, że stanowią problem dla innych gatunków ptaków, wyjadając im m.in. jajka i pisklęta z gniazd. Poza tym kruki odżywiają się głównie padliną, pełniąc tym samym rolę sanitariuszy w środowisku, ograniczając rozprzestrzenianie się ewentualnych chorób.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Kura czubotka polska brodata miniaturowa

łac. *Gallus gallus domesticus*

Pokarm: ziarno, marchew, cebula, jabłko, zielonka, twaróg

Występowanie: rozpowszechniona w Europie

Masa jaja: 30 g

Nieśność: ok. 100 jaj rocznie

Masa ciała: kogut 0,9 kg, kura 0,8 kg

Rodzima rasa kur o delikatnej budowie, hodowana głównie dla celów ozdobnych. Ich cechą rozpoznawczą jest okrągły czub z piór zamiast klasycznego grzebienia oraz pełna broda.

Upierzenie głowy często zasłania im widok, przez co stają się płochliwe i sprawiają wrażenie nieśmiałych. Przez lata nazywane były kurami czubatymi „polskimi”, do czasu kongresu hodowców drobiu w Dreźnie w 1869 r., podczas którego wszystkie czubotki mające wąsy i brodę zostały nazwane padewskimi, ponieważ Polska jako kraj wówczas nie istniała.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Kura zielononóżka kuropatwiana

łac. Gallus gallus domesticus

Pokarm: zielonka, buraki pastewne i cukrowe, marchew, ziarna zbóż, otręby pszenne i owsiane

Występowanie: rozpowszechniona w Europie

Masa jaja: 55-58 g

Nieśność: 140-180 jaj rocznie

Masa ciała: kogut 2,2-2,7 kg, kura 1,8-2,3 kg

Polska rasa kur wyhodowana na przełomie XIX i XX w. Uznawana za najbardziej podobną do dzikiego przodka kury domowej, czyli kura bankiwa.

Wzorzec rasy został ustalony w 1923 r. Kogut zasadniczo różni się od kury, jest znacznie barwniej upierzony. Jaja zielononóżki mają do 30% mniej cholesterolu niż jaja kur innych ras. Rasa ta nie nadaje się do chowu masowego, ze względu na pojawiające się szkodliwe zachowania osobników, np. kanibalizm. Najkorzystniej hodować stada do 50 osobników.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Bończak, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Kuropatwa

łac. *Perdix perdix*

Pokarm: nasiona, owady w różnych stadiach rozwoju, liście

Występowanie: rozległy obszar umiarkowanej strefy klimatycznej od środkowej Europy po południowo-zachodnią Syberię i Chiny

Długość ciała: 28-32 cm

Rozpiętość skrzydeł: 45-50 cm

Masa ciała: 0,3-0,45 kg

Kuropatwy występują najczęściej na terenach rolnych z miedzami i remizami śródpolnymi, ale chętnie też zajmują łąki i ugory z wyższą roślinnością. Prowadzą osiadły i naziemny tryb życia. Poza sezonem lęgowym trzymają się większych stad, natomiast wiosną podczas toków łączą się w pary i bronią swojego terytorium.

Niestety w Polsce z roku na rok populacja kuropatwy wyraźnie spada. Zmiana krajobrazu rolniczego, brak miedz i monokultury spowodowały, że ptaki te utraciły większość swoich miejsc lęgowych. Duża populacja lisa ma również znaczący wpływ na zmniejszającą się liczebność kuropatwy.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Łabędź niemy

łac. *Cygnus olor*

Pokarm: w 95% rośliny wodne, trawy, zboża oraz pokarm pochodzenia zwierzęcego (larwy owadów, plankton, skrzek, ikra)

Występowanie: Wyspy Brytyjskie, centralna i północna Europa, południowy Iran, basen Morza Kaspijskiego i wyspowo nizinne regiony Azji, aż do Chin; introdukowany w RPA, Japonii, USA, południowo-zachodniej Australii i Nowej Zelandii; w Polsce zamieszkuje cały niżowy teren kraju

Długość ciała: 125-170 cm

Rozpiętość skrzydeł: 200-240 cm

Masa ciała: 8-16 kg

Łabędź niemy jest największym gatunkiem ptaka występującym w Polsce, a zaraz po dropiu olbrzymim jest to najcięższy ptak latający na świecie. Rekordzista znaleziony w Polsce ważył 22,5 kg. Łabędzie są ptakami monogamicznymi – łączą się w pary na całe życie. Na początku XX w. w Polsce łabędź niemy był ptakiem skrajnie nielicznym i został objęty ochroną. Dopiero od lat 70. sytuacja zaczęła się poprawiać. Obecnie w naszym kraju żyje ok. 6 000 par tego gatunku.

Łabędzi nie należy dokarmiać chlebem, ponieważ chleb nie dostarcza odpowiednich wartości odżywczych, szybko pleśnieje i zawiera sól, która zaburza gospodarkę wodną w organizmie.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilion, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Owca olkuska

łac. *Ovis aries*

Pokarm: zielonka, siano, rośliny łąkowe

Występowanie: Polska

Długość ciąży: ok. 150 dni

Wysokość w kłębie: tryk 70-72 cm, maciorka 65-68 cm

Masa ciała: tryk ok. 45 kg, maciorka ok. 40 kg

Owca domowa rasy olkuskiej została wyhodowana w okolicach Olkusza i uznawana jest za rodzimą rasę owcy domowej. Powstała w wyniku krzyżowania owiec rasy pomorskiej z fryzyjską i holsztyńską.

Jest to rasa długowłnista, charakteryzująca się wysoką plennością, nawet do 6 jagniąt w jednym miocie. Owca olkuska ma słaby instynkt stadny i lepiej radzi sobie w małych grupach.

Jej umaszczenie jest białe z jednolitą wełną. Dojrzałość płciową osiąga ok. 10 miesiąca życia.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Bończak, A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Killion, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Owca wrzosówka

łac. *Ovis aries*

Pokarm: zielonka, siano, rośliny łąkowe

Występowanie: Polska

Długość ciąży: ok. 150 dni

Wysokość w kłębie: ok. 60-70 cm

Masa ciała: tryk ok. 45-55 kg, maciora 35-42 kg

Owca domowa rasy wrzosówka to rdzenna rasa owcy drobniejsza od olkuskiej. Jej średnia masa ciała osiąga wartości o ok. 5 kg niższe niż u owcy olkuskiej.

Podstawowe umaszczenie wrzosówki jest siwe, a głowa, nogi i ogon nie są okryte wełną, a jedynie ciemną sierścią. Osobniki tej rasy wcześniej dojrzewają płciowo, bo już w 6-7 miesiącu życia.

Plenność wrzosówki wynosi ok. 140%.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilion, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Płomykówka

łac. *Tyto alba*

Pokarm: norniki, myszy, ryjówki, małe ptaki, płazy, ćmy

Występowanie: Europa, południowa Azja, środkowo-południowa Ameryka, środkowo-południowa Afryka, Australia

Długość ciała: 33-40 cm

Rozpiętość skrzydeł: 80-95 cm

Masa ciała: 0,28-0,45 kg

To jedyny gatunek sowy występujący na wszystkich kontynentach, za wyjątkiem Antarktydy. Płomykówka jest silnie związana z człowiekiem, gniazdując głównie w zabudowaniach, najczęściej na strychach, wieżach kościelnych, stodołach. Spowodowane jest to głównie tym, że poluje prawie wyłącznie na gryzonie.

Ze względu na nieustającą modernizację, uszczelnianie domów i budynków gospodarczych zamyka się otwory wlotowe. Dlatego płomykówka z roku na rok traci miejsca lęgowe i jest jej coraz mniej. Niewątpliwie jest to jedna z najładniejszych sów, przyciągająca uwagę szczególnie szlarą w kształcie serca i pięknymi pastelowymi kolorami.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Podgorzałka

łac. *Aythya nyroca*

Pokarm: bulwy, korzenie, pędy roślin wodnych i traw, nasiona, owady, drobne bezkręgowce wodne, ryby i płazy

Występowanie: gniazdują plamowo od Europy Zachodniej do Wschodniej i dalej po zachodnią Mongolię oraz od Libii do Pakistanu; zimują w rejonie Morza Śródziemnego, dolinie Nilu i na Morzu Kaspijskim; w Polsce najczęściej występuje na południowym-wschodzie i zachodzie

Długość ciała: 38-42 cm

Rozpiętość skrzydeł: 60-67 cm

Masa ciała: 0,45-0,65 kg

W Polsce w latach 40. XX w. gatunek ten występował bardzo licznie. Niestety obecnie wymaga ścisłej ochrony, populacja lęgowa jest niewielka, w całym kraju wynosi 70-100 par. W ostatnich latach podjęto próby reintrodukcji tego gatunku.

Kaczki te na zimowiska odlatują od września do listopada, a wracają pod koniec marca lub na początku kwietnia.

Pojedyncze pary gniazdują w dużych odległościach między sobą. Jest to ptak dość skryty i ostrożny. Podgorzałki zwykle zamieszkują eutroficzne jeziora (o głębokości poniżej 1 m, z bujnie rozwiniętą roślinnością), wyspy, stawy i mokradła.

tekst: A. Łużyński, korekta: I. Skrypin, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilion, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Pójdźka

łac. *Athene noctua*

Pokarm: głównie owady (chrząszcze, ćmy, szarańczaki), dżdżownice oraz niewielkie gryzonie, rzadziej drobne ptaki lub płazy

Występowanie: Europa (poza Półwyspem Skandynawskim i północną Rosją), Afryka Północna z Saharą, Bliski Wschód i środkowa Azja, aż po Koreę; reintrodukowana w Wielkiej Brytanii i na nowozelandzkiej Wyspie Południowej

Długość ciała: ok. 23-25 cm

Rozpiętość skrzydeł: ok. 54-58 cm

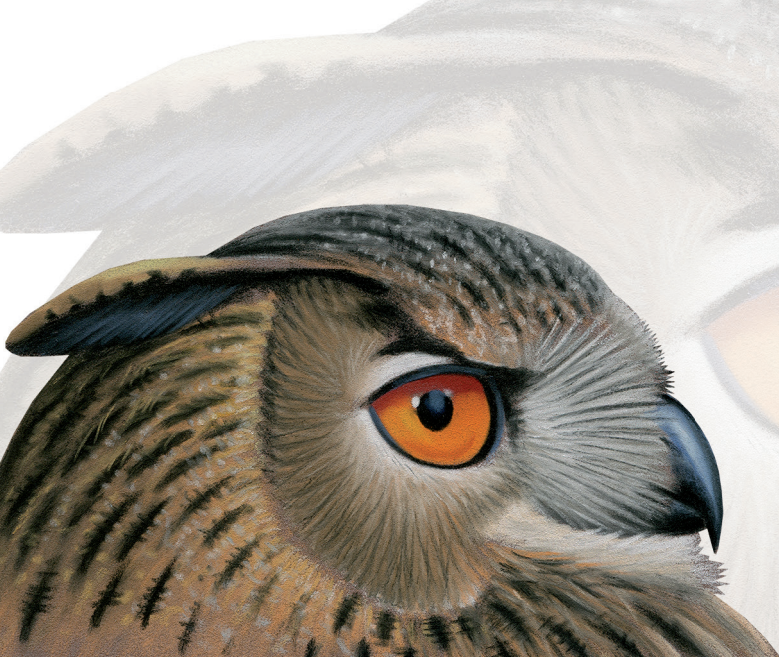
Masa ciała: samce ok. 0,16-0,18 kg, samice ok. 0,16-0,2 kg

Łacińska nazwa pójdźki pochodzi od greckiej bogini mądrości i literatury Ateny. Jej głos to przeraźliwe, wysokie „krzyki”, kojarzone ze słowem „póóójdź”. W Polsce liczebność pójdźki wyraźnie spada. Odpowiedzialna jest za to chemizacja rolnictwa, zmniejszająca się liczba miejsc lęgowych, kuny oraz wążsające się koty. Dawniej spotykana była jedynie na terenach wiejskich, dziś można ją spotkać również na obrzeżach miast.

Prowadzi osiadły tryb życia, gnieździ się w starych drzewach, szczególnie owocowych, chętnie zasiedla również stare głowia-
ste wierzby oraz opuszczone zabudowania. Jest aktywna zarówno w dzień, jak i w nocy. Za dnia chodzi po ziemi i poluje na chrząszcze, szarańcze, dżdżownice, w nocy zaś na mniejsze gryzonie.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Bończak, A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Puchacz

łac. *Bubo bubo*

Pokarm: głównie szczury, myszy, króliki, zające, krety, gołębie, krukowate, ptaki wodne, młode lisy, a także sarny

Występowanie: zasiedla lasy i góry umiarkowanej strefy klimatycznej Euroazji (bez Wysp Brytyjskich i północy Francji); występuje w rozproszeniu i nielicznie; w Polsce głównie na północy i południu

Długość ciała: 60-75 cm

Rozpiętość skrzydeł: 160-180 cm

Masa ciała: samiec 1,5-2,5 kg, samica 1,75-4 kg

Sowa, której nie sposób pomylić z inną, ze względu na jej charakterystyczne „uszy”, a właściwie pęki piór na głowie, które może unosić, gdy np. czuje się zagrożona. Pod względem wielkości jest europejską rekordzistką, bywa także uznawana za największą sowę świata z rozmiarami porównywalnymi do rozmiarów puchacza japońskiego.

Samice mogą ważyć nawet 4 kg, a samce nie więcej niż 2,8 kg. Oczy puchacza zwyczajnego są duże z pomarańczową tęczówką. Ciekawostką są gody puchaczy, które zaczynają się już w grudniu, a w lutym samica składa od 2 do 4 jaj.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Łużyński, A. Bończak (str. prawa), rysunki: Mergus D. Kilion, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Puszczyk mszarny

łac. *Strix nebulosa*

Pokarm: gryzonie, w większości norniki; sporadycznie chwytą również drobne ptaki

Występowanie: północny wschód Eurazji oraz Ameryka Północna

Długość ciała: 65-70 cm

Rozpiętość skrzydeł: 134-158 cm

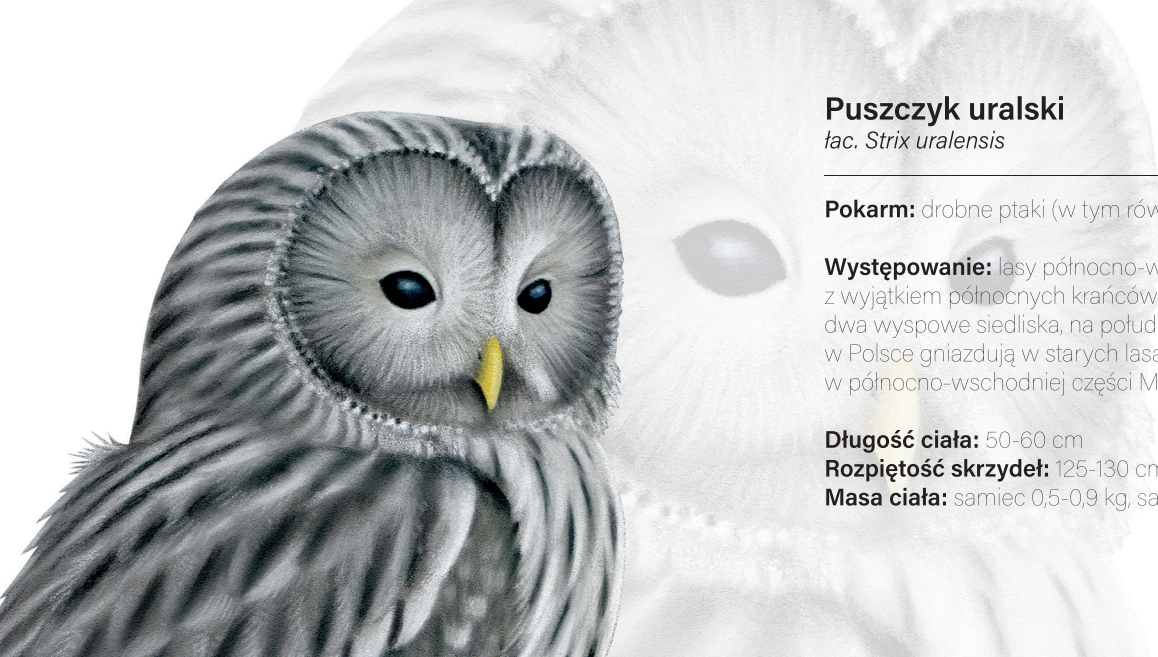
Masa ciała: samiec 0,5-1,1 kg, samica 0,7-1,9 kg

Sowa z charakterystyczną dużą, krągłą głową z silnie zaznaczoną szlarą, czyli sztywnymi, koncentrycznie ułożonymi piórami wokół oczu i dzioba, imitującymi twarz z jaśniejszymi brwiami i wąsami. Żółty dziób i tęczówka oka ułatwiają rozpoznawanie puszczyka mszarnego w terenie, często podczas dnia, gdyż puszczyk prowadzi częściowo dzienny tryb życia.

W naturze żyje najczęściej kilkanaście lat, a w niewoli może dożyć nawet 40 lat.
W Polsce pierwsze lęgi puszczyka mszarnego stwierdzono w 2010 r.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Bończak, A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Puszczyk uralski

łac. *Strix uralensis*

Pokarm: drobne ptaki (w tym również sowy), norniki, żaby i owady

Występowanie: lasy północno-wschodniej Europy i północnej Azji, z wyjątkiem północnych krańców kontynentów; w Europie występują dwa wyspowe siedliska, na południu Alp i na północy Karpat; w Polsce gniazdują w starych lasach Karpat i Tatr, a poza tym w północno-wschodniej części Mazur i w Białowieży

Długość ciała: 50-60 cm

Rozpiętość skrzydeł: 125-130 cm

Masa ciała: samiec 0,5-0,9 kg, samica 0,6-1,3 kg

Puszczyk uralski to sowa nocna, której szczyt aktywności przypada na zmierzch i świt. Występuje w dwóch odmianach kolorystycznych: jaśniejszej i ciemniejszej, ale ta pierwsza pojawia się częściej.

Szlara i żółty dziób są podobne jak u puszczyka mszarnego, ale oczy wydają się kompletnie czarne. Samice są cięższe i mogą ważyć do 1,5 kg, samce zaś nawet nie osiągają 1 kg masy ciała. Cechą wyróżniającą go od innych sów jest dobrze widoczny w locie ogon z prążkowanymi sterówkami.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Łabuzińska, A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Żubr europejski

łac. Bos bonasus

Pokarm: 70-90% pokarmu stanowią rośliny zielne i trawy, poza tym kora oraz pędy niektórych drzew i krzewów (zwłaszcza dąb, jesion i grab); zimą zjadają żółędzie

Występowanie: Puszcza Białowieska (Polska i Białoruś), Kaukaz (Rosja) i Karpaty (Polska, Rumunia, Słowacja i Ukraina)

Długość ciąży: średnio 264 dni (ok. 9 miesięcy)

Wysokość w kłębie: samce średnio 172 cm (maks. 188 cm), samice średnio 152 cm

Masa ciała: samce średnio 700 kg (min. 440, maks. 920 kg), samice średnio 420-460 kg (min. 320, maks. 640 kg)

Najcięższy europejski dziki ssak lądowy, który wyginął na większości swojego terytorium, pozostawiając szczątkowe populacje na terenie Europy. Ostatnie sztuki żubrów ocalone w ogrodach zoologicznych zdołały uchronić gatunek przed całkowitym wymarciem.

Samiec żubra jest znacząco cięższy od samicy i osiąga masę nawet 920 kg, podczas gdy samica waży maksymalnie 633 kg. Żubr przeznacza do 80% dnia na żerowanie, zjadając roślinność łąkową, pędy i korę drzew i krzewów o łącznej masie do 60 kg na dobę.

Samica w trzecim lub czwartym roku życia rodzi pierwsze młode, które tuż po porodzie waży od 15 do 35 kg.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Bończak (wykonano w ZOO Wrocław), rysunki: Mergus D. Kilion, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

Żuraw

łac. *Grus grus*

Pokarm: rośliny, nasiona, owady, mięczaki, rzadziej gryzonie

Występowanie: Skandynawia, północno-wschodnia Europa, azjatycka część środkowej Rosji po Zabajkale i Daleki Wschód, a także wyspowo Turcja i rejon Kaukazu; populacja europejska zimuje we Francji, na Półwyspie Iberyjskim oraz północnej i wschodniej Afryce, a azjatycka na Bliskim Wschodzie, Indiach i na wschodzie Chin; w Polsce występują na terenie całego kraju z wyjątkiem południowej, górzyszej części

Długość ciała: 96-119 cm

Rozpiętość skrzydeł: 180-222 cm

Masa ciała: 4,5-6 kg

Duży ptak (większy od bociana) o smukłej sylwetce, ważący od 4,5 do nawet 6 kg. Samce są większe od samic.

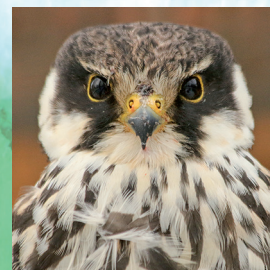
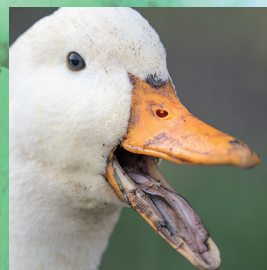
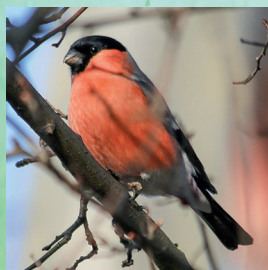
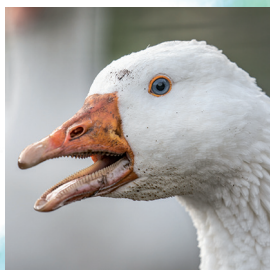
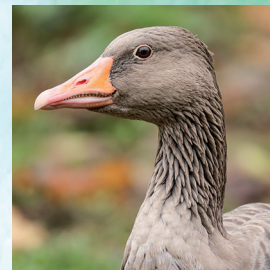
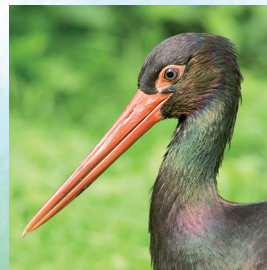
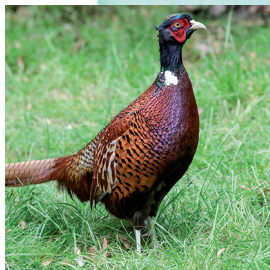
Dwukrotnie w ciągu roku można je dostrzec na niebie, podczas wędrówek na zimowiska i z powrotem, choć coraz więcej żurawi zimuje w kraju. Lecą w kluczu i wydają charakterystyczne, donośne głosy, zwane klangorem. Umożliwia im to budowa tchawicy w kształcie pętli, która działa jak pudło rezonansowe.

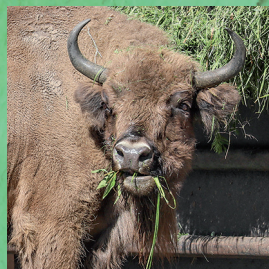
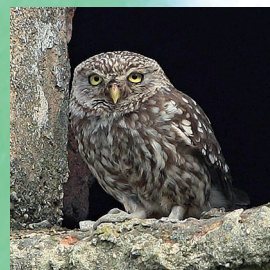
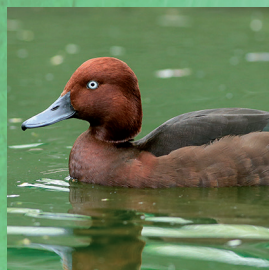
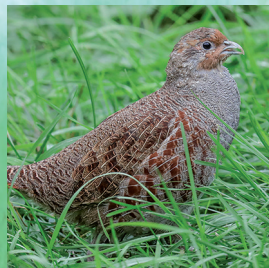
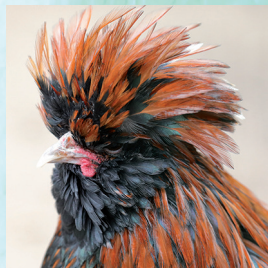
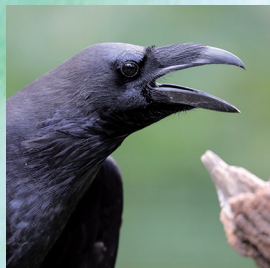
Ciekawym widowiskiem jest taniec godowy żurawi, podczas którego para podskakuje i kłania się sobie wzajemnie z rozłożonymi skrzydłami.

tekst: I. Skrypin, korekta: A. Łużyński, zdjęcia: A. Łużyński, rysunki: Mergus D. Kilian, oprac. graf.: A. Bończak / ZOO Lubin

**DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW
RZĄDOWEGO FUNDUSZU POLSKI ŁĄD**
PROGRAM INWESTYCJI STRATEGICZNYCH

Budowa ścieżki edukacyjno-turystycznej „Fauna Polski”

MIASTO LUBIN

Ogród Zoologiczny w Lubinie

ul. Ignacego Paderewskiego 99, 59-300 Lubin

tel. 534 979 776 • e-mail: sekretariat@zoolubin.pl

facebook.com/ZOOLubin

ZOOLUBIN.PL

Lubin 2023

